

Grzybowski, Witold

Odszedł bohater trzech puszczy

Przegląd Pruszkowski nr 1, 65-69

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Odszedł bohater trzech puszczy

Znała go Puszcza Nalibocka, Puszcza Kampinowska i Lasy Opoczyńsko-Kieleckie, kiedy prowadził swoich partyzantów do potyczek i bitew, zawsze zwycięskich.

Wnętrze kościoła Montpellier Place w Londynie podczas nabożeństwa za spójki duszy płk Adolfa Pilcha.

Adolf Pilch w czasie konspiracji i walk partyzanckich podczas II wojny światowej działał w randze porucznika pod pseudonimem "Góra" potem "Dolina". Urodził się 22 maja 1914 roku w Wiśle. Szkołę podstawową ukończył w Cieszynie. Kontynuował naukę i uzyskał dyplom Wyższej Szkoły Technicznej Wawelberga i Rotwanda. W 1935 r. powołany został do Szkoły Podchorążych w Skierniewicach, po ukończeniu której zamieszkał w Warszawie, gdzie był współnikiem niewielkiego przedsiębiorstwa budowlanego.

W kampanii wrześniowej 1939 roku nie brał udziału, ale przedostał się na Zachód, gdzie po weryfikacji dostał przydział do 8 pułku piechoty. Po upadku Francji ewakuowany do Anglii i wcielony do 10 Brygady Kawalerii Pancerniej 24 pułku ułanów.

W marcu 1941 roku zgłosił się na ochotnika do służby w kraju. Po stosownym przeszkoleniu został zrzucony jako cichociemny koło Piotrkowa, co miało miejsce w połowie lutego 1943 roku.

Komenda Główna Armii Krajowej skierowała go na Kresy Wschodnie. Tam na przełomie sierpnia i września 1943 roku został dowódcą oddziału odbudowanego przez siebie, zdziesiątkowanego przez Niemców w czasie sześciodniowej pacyfikacji Puszczy Nalibockiej. Dzięki niezwyklej zdolności przewidywania, niemal cudem uniknął aresztowania przez partyzantkę sowiecką, której dowódcy zaprosili polskich oficerów "na naradę" w dn. 1 grudnia 1943 roku. W zaistniałej sytuacji od 1 stycznia 1944 roku porucznik "Góra" został mianowany dowódcą Zgrupowania Stołpecko-Nalibockiego.

Pod koniec czerwca 1944 r. zdecydował o wycofaniu oddziałów na zachód. W końcu lipca doprowadził oddział liczący około 900 żołnierzy do Puszczy Kampinoskiej. Tu został mianowany przez komendanta VII Rejonu AK kpt. Józefa Krzyczkowskiego "Szymona" dowódcą pułku Palmiry - Młociny. Przez dwa miesiące prowadził walkę z Niemcami.

Po upadku powstania i rozbiciu pod Jaktorowem z grupą około 200 partyzantów przeszedł w Lasy Kieleckie, by tam walczyć do 19 stycznia 1945 roku.

Po zakończeniu wojny musiał opuścić Polskę. Zamieszkał i pracował w Londynie, podtrzymując stały kontakt z innymi zasłużonymi patriotami polskimi, którym udało się uniknąć aresztowania przez bezpiekę. Odznaczony był Krzyżem Virtuti Military V klasy, czterokrotnie Krzyżem Walecznych, Krzyżem Armii Krajowej, Warszawskim Krzyżem Powstańczym, Medalem Wojska Polskiego oraz brytyjskim Kings Medal of Courage.

Zmarł po długiej chorobie 26 stycznia 2000 roku. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 10 lutego 2000 roku w kościele ewangelickim pod wezwaniem Chrystusa Króla przy Montpellier Place, King'sbridge w Londynie. Nabożeństwo celebrował pastor dziekan Waldemar Jagucki.

W tym samym dniu w Warszawie, w kościele pod wezwaniem św. Wacława, odbyło się nabożeństwo żałobne za spokój duszy pułkownika Pilcha, w którym uczestniczyli kombatanci Armii Krajowej. W prasie codziennej ukazały się liczne nekrologi, jak również artykuły przedstawiające życiorys i działalność Zmarłego.

W dniu 12 marca 2000 roku odbyło się w Wiśle-Centrum w kościele ewangelicko-augsburskim pod wezwaniem św. św. Piotra i Pawła nabożeństwo wspomnieniowe, po którym nastąpiła uroczystość poświęcona pamięci Pułkownika, zorganizowana w szkole Podstawowej nr 4 w Wiśle-Głębcie noszącej imię Zmarłego. Obu uroczystościom patronował biskup Paweł Anwajler.

Poczet sztandarowy przy trumnie pułkownika Adolfa Pilcha od prawej: Jadwiga Sławińska - sanitariuszka Zgrupowania Stołpecko-Nalibockiego, Waldemar Sielicki ze Zgrupowania Kampinos i Witold Grzybowski ulan 2 szwadronu Zgrupowania Stołpecko Nalipockiego

zaszczyt pożegnania naszego dowódcy w imieniu Grupy Kampinos przypadł mnie. Cytuję jego fragmenty:

"Na dzisiejszą uroczystość przybyliśmy z Polski, delegowani przez Środowiska Żołnierzy Armii Krajowej Ziemi Nowogródzkiej i Grupy Kampinos, by pożegnać

W ostatniej drodze pułkownika Pilcha "Góry", "Doliny" towarzyszyli mu oprócz rodziny, żołnierze Armii Krajowej Środowiska Okręgu Nowogródzkiego i Grupy Kampinos, przedstawiciele Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Londynie, kombatan ci zamieszkali w Anglii, liczne grono przyjaciół i znajomych. Ppłk Pilch spoczął na cmentarzu Wandsworth przy Magdalen Road w Londynie.

Podczas nabożeństwa w Londynie przemówienia pożegnalne w kościele wygłosili żołnierze Armii Krajowej zrzeszeni w związkach na terenie Londynu oraz przedstawiciele Gmin Ewangelickich z Londynu i Cieszyna. Bolesny

naszego kochanego dowódcę, pułkownika Adolfa Pilcha - żołnierza Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, partyzanta trzech puszczy.

Walczył o wolność i niepodległość Polski. Krajowi i rodakom poświęcił najpiękniejsze lata swego życia, lecz większą jego część musiał spędzić z dala od Ojczyzny.

W walce był stanowczy i wytrwały. Dzięki wybitnym zdolnościom, wiedzy woj-skowej, wspaniałej intuicji i znajomości taktyki walki partyzanckiej był znakomitym dowódcą uwielbiających go i bezgranicznie mu oddanych partyzantów. Swoją stawę zdobył dowodząc zgrupowaniem Stołpecko-Nalibockim Armii Krajowej na Kresach Wschodnich, gdzie walczył pod pseudonimem "Góra i w Puszczy Kampinoskiej jako dowódca pułku Palmiry - Młociny, przybierając pseudonim "Dolina".

Po bitwie pod Jaktorowem, dowodzonej przez mjr Alfonsa Kotowskiego "Okonia" i zakończonej klęską partyzantów kampinoskich, pułkownik "Dolina" ze swoimi ocalałymi żołnierzami przedarł się na Kielecczyznę. Tam od 24 października do 16 listopada 1944 r. dowodził 3 Batalionem Grupy Kampinos

Poczty sztandarowe na pogrzebie pułkownika Adolfa Pilcha: z prawej sztandar Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Londynie, z lewej sztandar Grupy Kampinos niesie Waldemar Sielicki, obok niego Ryszard Lewin - obaj ze Środowiska Armii Krajowej Okręgu Nowogródzkiego

wchodzącym w skład 25 Pułku Ziemi Piotrkowsko-Opoczyńskiej. Od 17 listopada 1944 do 17 stycznia 1945 r. pułkownik "Dolina" był dowódcą Samodzielnego Konnego Oddziału Partyzanckiego AK Ziemi Piotrkowsko-Opoczyńskiej, walczącego w lasach kieleckich.

W każdej bitwie, którą dowodził, był na pierwszej linii. Żadna walka, którą on dowodził nie skończyła się porażką. Dbał o życie swych żołnierzy. Partyzanci Zgrupowania Stołpecko - Nalibockiego, zwani przez ludność Kresów "Legionami", stoczyli ponad 230 walk, w tym zakończone wielką ofiarą życia i krwi bitwy w Powstaniu Warszawskim.

Nas, żołnierzy "Góry"- "Doliny" przepelnia dziś ogromny żal, że odszedł on na wieczną wartę. Szanowaliśmy go i ufaliśmy mu. Pozostanie w naszych sercach jako wielki Polak, szlachetny i prawy człowiek, dzielny żołnierz i troskliwy dowódca.

Cześć Jego pamięci!"